

บทที่ 1

บทนำ

สภาพปัญหา

ในการศึกษาทางรัฐศาสตร์เกี่ยวกับการเมืองการปกครองของประเทศไทย ปัญหาหนึ่งที่ได้รับกล่าวถึงว่า เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบการเมืองให้มีความมั่นคงและมีความต่อเนื่อง คือ การที่ประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของระบบการเมืองขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั่นเอง

ถ้าพิจารณาโดยโครงสร้างและหลักการของการปกครองแล้ว การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยก็มีโครงสร้างเป็นแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วม (participatory democracy) หน้าที่และบทบาทหลักของสมาชิกของระบบการเมืองตามแนวความคิดนี้ คือ ส่วนที่ป้อนเข้าสู่ระบบการเมือง (input) ทั้งที่อยู่
อยู่ในลักษณะของการเรียกร้องสิ่งที่มีคุณค่า และการสนับสนุนที่มีให้แก่ระบบการเมือง¹ หน้าที่และบทบาทหลักนั้นก็คือ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ

จากการศึกษาถึงอัตราการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทย เสรีน ปุณณะพิธานนท์ และ นางน้อย นະมาตร์ พบว่า นอกจากการเข้ามีส่วนร่วมโดยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแล้ว การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบอื่นๆ เช่น การช่วยโฆษณาหาเสียง การบริจาคเงินช่วยพรรคการเมือง การร้องเรียนโดยการเขียนคำ

¹พรศักดิ์ ช่องแ้ว, " การขอมองพฤติกรรมการเมือง ", วารสารสังคมศาสตร์ 17 (มกราคม-มีนาคม 2523), หน้า 77.

ร้อง หรือ เข้าร่วมอภิปรายทางการเมือง ฯลฯ ยังอยู่ในวงจำกัดมาก¹ และ
 สำหรับการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของคนไทยก็มีแนวโน้มขึ้นๆลงๆซึ่งแตกต่างจาก
 ประเทศที่พัฒนาแล้วที่จำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้
 ปัจจุบันที่มีสิทธิพลคือการเข้าร่วมทางการเมืองของคนไทย จึงเป็นประเด็นที่
 น่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง

นักรัฐศาสตร์ในหลายประเทศได้ทำการศึกษาวิจัยถึง ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง
 ของกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับแง่มุมต่างๆกัน เช่น
 ปัจจัยทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล อันได้แก่ ทักษะคติ ความเชื่อ บุคลิกภาพแบบต่างๆ
 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ปัจจัยที่เป็นตัวแปรด้าน
 สถานะทางสังคมหรือภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฯลฯ

ข่าวสารทางการเมืองที่แต่ละบุคคลได้รับก็อาจจัดเป็นปัจจัยประเภทหนึ่ง
 ที่จะมีผลกระทบต่อการใช้ส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละบุคคล² กล่าวคือ
 การเข้าร่วมส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีอัตราสูงเพียงใด และมีประสิทธิ
 ภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนมีความรอบรู้ทางการเมือง รู้ถึงความเป็นไป
 ของบ้านเมืองเพียงใด จึงมีผู้เสนอข้อพิจารณาว่า การที่ประเทศไทยประสบปัญหา
 ในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยมาโดยตลอดนั้น อาจเป็นเพราะประชาชนขาด
 ความสนใจและความรอบรู้ต่อข่าวสารการเมือง ความเป็นไปของเรื่องราวที่เกิดขึ้น

¹ เสรีน ปุณณะหิตานนท์ และ นางน้อย นະมาตร์, พฤติกรรมการณ์ลงคะแนน
 เสียงเลือกตั้ง (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2520), หน้า 45.

² รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ดูได้ใน Gabriel Almond and Sidney Verba, Civic Culture (Boston :
 Little, Brown, 1965).

ในระบบการเมือง ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงการเพิกเฉยต่อบทบาทในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นส่วนที่ป้อนเข้าสู่ระบบการเมืองที่สำคัญ ถ้าสมาชิกของระบบการเมืองเป็นผู้ที่สนใจและมีความรู้ในข่าวสารทางการเมืองอย่างดี ก็มีแนวโน้มที่เขาจะปฏิบัติหน้าที่และมีบทบาทของพลเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพ มีความผูกพันต่อระบบการเมืองอย่างแน่นหนา อันจะนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองจะเปรียบเสมือนเส้นใยประสาทของระบบการเมือง¹ เนื่องจากมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล โดยเป็นช่องทางในการเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับรู้ และในขณะเดียวกันก็เป็นกระบวนการในการนำเอาข้อเรียกร้อง และความตองการของประชาชนไปสู่รัฐบาล ที่จะทำให้การกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐบาล สอดคล้องและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อทราบถึงแบบแผนของการสื่อสารทางการเมืองในชุมชนชนบท ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมือง เป็นแนวทางสำหรับวางแผนในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาการเมืองด้วย
2. เพื่อทราบระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบท ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาของระบบการเมือง
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างลักษณะของการมี

¹ Karl W. Deutsch, The Nerves of Government (New York : Free Press, 1963).

ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบทที่ได้รับการถ่ายทอดข่าวสารทางการเมือง
เมืองในลักษณะที่แตกต่างกัน

4. เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาการสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองในชุมชนชนบท

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นลักษณะ
สำคัญที่จะบ่งชี้ระดับความเป็นสมัยใหม่ของสังคมและการพัฒนาของระบบการเมือง
ในสังคมที่มีความเป็นสมัยใหม่ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมจะทำให้วิถีชีวิต
ของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตแบบใหม่ที่ซับซ้อนขึ้น ประชาชนมีฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีการศึกษาสูงขึ้น เป็นผลให้ประ
ชาชนเกิดความสำนึก ความคาดหวัง และความต้องการการตอบสนองต่อผลประ
โยชน์ของตนมากขึ้น เกิดการรวมกลุ่ม และขณะเดียวกันก็มีความขัดแย้งระหว่าง
กลุ่มต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของ
ตน สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การรับอิทธิพลจากสื่อมวล
ชน การสื่อสารทางการเมืองซึ่งเปรียบเสมือนเส้นใยประสาทของระบบการเมือง
จะมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นช่องทางในการเสนอ
ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและนโยบายของรัฐบาลให้ประชาชนได้
รับรู้ และขณะเดียวกันก็เป็นช่องทางนำข้อเรียกร้องและความต้องการของประชา
ชนไปสู่รัฐบาล ช่วยให้การกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐบาลสอดคล้อง
และสนองตอบความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทาง
การเมือง เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามแบบแผนของระบบการเมือง และเข้า
มามีส่วนร่วมทางการเมืองในที่สุด

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ นอกจากจะช่วยให้สามารถเข้าใจในแบบแผน ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งหมายถึง ลักษณะนิสัยในการใช้ สื่อในการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของประชาชนชาวชนบท ยังมีความ สำคัญต่อการพัฒนาการทางการเมืองอยู่มาก กล่าวคือ เป็นประโยชน์ต่อการ วางแผนและตัดสินใจในการ เลือกใช้ช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสาร ต่อกองการ เมืองแก่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบท ซึ่งส่วนใหญ่มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเมืองค่อนข้างต่ำ ชาคความตื่นตัวทางการเมือง เพิกเฉยและละเลยต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ทำให้ถูกชักจูงและตกเป็น เครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจทางการเมืองได้ง่ายตลอดมา การใช้เครื่องมือสื่อสารในการปลุกฝังทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมทางการเมือง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และการเลือกใช้ช่องทางหรือสื่อที่เหมาะสม ย่อมช่วยให้ ข่าวสารต่างๆ ไปถึงผู้รับได้ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายลงได้มาก นอกจากนี้การสื่อสารยังเข้าไปมีบทบาทต่อการพัฒนาใน ด้านอื่นๆ ทั้ง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อีกด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากนี้คือ ในด้าน วิชาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างทฤษฎี เป็นแนวทางและข้อมูล พื้นฐานในการศึกษา ค้นคว้า สำหรับผู้สนใจในเรื่องนี้ ที่จะได้ทำการศึกษาค้นคว้า ให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อไป

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

1. ระเบียบการสื่อสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระเบียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ประชาชนในชุมชนชนบทได้รับอิทธิพลจากการสื่อสารระหว่างบุคคล คือ การพูดคุยกับเพื่อนบ้าน กรรมการหมู่บ้าน บุ๋อาวโฮ ชำรชกร ตลอดจนนักการเมืองมากกว่าการเปิดรับสื่อมวลชน คือ หนังสือพิมพ์ และ วิทยุ

3. ประชาชนในชุมชนชนบทที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากแบบแผนหรือช่องทางการสื่อสารทางการเมืองที่แตกต่างกัน จะมีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

4. ประชาชนในชุมชนชนบทที่ได้รับข่าวสารจากช่องทางการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับที่สูงกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยเฉลี่ยจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเอง

5. ประชาชนในชุมชนชนบทที่ได้รับข่าวสารจากช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลในระดับที่สูงกว่าการเปิดรับสื่อมวลชน โดยเฉลี่ยจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการชักนำของผู้อื่น

การดำเนินการวิจัย

1. ประชากรวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในชุมชนชนบทของไทย แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและค่าใช้จ่ายทำให้ลักษณะของการศึกษาต้องเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ไม่อาจทำการศึกษาคัดกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่กระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ จึงได้ทำการพิจารณาคัดเลือกหมู่บ้านหนึ่งมาเป็นกรณีที่จะใช้ศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพและองค์ประกอบต่าง ๆ ให้ใกล้เคียงกับหมู่บ้านในชนบทไทยทั่วไป

ในพื้นที่วิจัยได้เลือกกำหนด บ้านวังคล้า อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน่วยวิจัย โดยเห็นว่า บ้านวังคล้า นี้เป็นหมู่บ้านชนากลาง มีประชากรทั้งสิ้น ประมาณ 750 คน ซึ่งสามารถใช้เป็นประชากรวิจัยได้ (อายุ 17 ปีขึ้นไป) ประมาณ 400 คน ค่าลที่คั่งของหมู่บ้านอยู่ห่างจากตัวอำเภอลำปางประมาณ 14 กิโลเมตร สภาพหมู่บ้านโดยทั่วไปประกอบด้วยครัวเรือนประมาณ 140 หลังคาเรือน มีถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านอื่นผ่านกลางหมู่บ้าน มีร้านค้าจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดประมาณ 10 ร้าน วัด 1 แห่ง และโรงเรียน 1 โรง ลักษณะของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ทำไร่มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด ทำนา ฯลฯ ฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง ทางด้านวัฒนธรรม ประชากรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ภาษาพูดใช้ภาษาพื้นบ้านอีสานเป็นส่วนใหญ่ และมีความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมค่อนข้างสูง ซึ่งนับว่ามีสภาพและองค์ประกอบอื่นๆใกล้เคียงกับหมู่บ้านในชนบทอื่นๆทั่วไป นอกจากนี้ บ้านวังคล้ายังเป็นหมู่บ้านที่สามารถทำการศึกษาถึงการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งเป็นตัวแปรต้นที่สำคัญในการศึกษาวิจัยนี้ กล่าวคือ ประชาชนในหมู่บ้านสามารถเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้ และมีช่องทางของการสื่อสารระหว่างบุคคลครบถ้วน คือ เพื่อนบ้าน ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่บ้าน ครู พระภิกษุ รวมทั้งข้าราชการที่เข้าไปติดต่อกัน ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาเปรียบเทียบถึงอิทธิพลของตัวแปรเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองได้ชัดเจนพอสมควร

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรอิสระในการศึกษานี้ ได้แก่ ระดับการสื่อสารทางการเมือง และช่องทางสื่อสารทางการเมือง ซึ่งแบ่งเป็น การเปิดรับสื่อมวลชน (mass media exposure) และ การสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication)

ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งแบ่งเป็น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ตารางที่ 1
ลักษณะของกลุ่มประชากรวิจัย
จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการรู้หนังสือ และ ฐานะทางเศรษฐกิจ

ลักษณะของประชากร	จำนวนคน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	150	48.1
หญิง	162	51.9
รวม	312	100
<u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 20 ปี	62	19.9
21 - 30 ปี	84	26.9
31 - 40 ปี	60	19.2
41 - 50 ปี	51	16.3
51 - 60 ปี	27	8.7
61 ปีขึ้นไป	28	8.7
รวม	312	100

ลักษณะของประชากร	จำนวนคน	ร้อยละ
<u>ระดับการรู้หนังสือ</u>		
อ่านและเขียนได้ดี	99	31.7
อ่านและเขียนได้บ้าง	155	49.7
อ่านได้แต่เขียนไม่ได้	20	6.4
อ่านและเขียนไม่ได้เลย	38	12.2
รวม	312	100
<u>อาชีพ</u>		
นักเรียน	13	4.2
เกษตรกรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา	259	83.0
ค้าขาย	9	2.9
รับจ้าง	10	3.2
ไม่ได้ประกอบอาชีพใด	7	2.2
อื่นๆ	14	4.5
รวม	312	100
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u>		
สูง	84	26.9
ปานกลาง	146	46.8
ต่ำ	82	26.3
รวม	312	100

เมืองด้วยความสำเร็จของตนเอง^{แล้ว} การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการชักจูงระดม
พลังของผู้คน (autonomous and mobilized political participation)
รายละเอียดและการนิยามตัวแปรจะได้อีกกล่าวถึงในบทที่ว่าด้วยแนวความ
คิดที่เกี่ยวข้องต่อไป

นอกจากตัวแปรต้นและตัวแปรตามแล้ว ในการศึกษาวิจัยนี้ยังได้กำหนด
ตัวแปรบางตัวขึ้นเป็นตัวแปรควบคุม หรือ ตัวแปรทดสอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการ
รู้หนังสือ และ ฐานะทางเศรษฐกิจ

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

ในการวิจัยนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ การสร้างแบบ
สัมภาษณ์ทำขึ้นหลังจากการตรวจเอกสารและทบทวนแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่ง
ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญให้ครบถ้วน การสร้างแบบสัมภาษณ์นี้ได้ผ่านการพิจารณา
ปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านเพื่อให้มีความเที่ยงตรงในเนื้อหาของ
การวิจัยมากที่สุด

แบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 62 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ในส่วน
แรกเป็นคุณสมบัติของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับการรู้หนังสือ
อาชีพ รายได้ การครอบครองที่ดินทำกิน และ สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน เพื่อพิจารณา
จำแนกเป็นค่าของตัวแปรทดสอบ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการสื่อสารทาง
การเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่องทางการสื่อสาร คือ การเปิดรับสื่อมวลชนและ
การสื่อสารระหว่างบุคคล และ ในส่วนสุดท้ายเป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทาง
การเมือง

4. การรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์ทำขึ้นในระหว่างวันที่ 21 - 25 เมษายน 2524 โดยใช้
ผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีจาก คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำนวน 13 คน ออกทำการสัมภาษณ์ประชากรที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมาย โดยก่อนที่จะออกสัมภาษณ์ได้ทำการอบรมและชี้แจงทำความเข้าใจแก่ผู้ช่วยวิจัย เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และรายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถาม

อนึ่ง เนื่องจากช่วงเวลาของการออกสัมภาษณ์เป็นช่วงนอกฤดูทำการเพาะปลูกประจำปี ประชาชนบางส่วนเดินทางไปทำงานในท้องถิ่นอื่นในช่วงฤดูแล้ง ทำให้ไม่สามารถทำการสัมภาษณ์ได้ครบตามจำนวนเป้าหมายที่ต้องใช้จากจำนวนประชากรวิจัยทั้งหมด 400 คน ข้อมูลที่ผู้ช่วยวิจัยทำการสัมภาษณ์ได้มีจำนวนทั้งสิ้น 341 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยวิจัยได้คัดเลือกแบบสัมภาษณ์ฉบับที่สมบูรณ์ไว้ 312 ชุด ต่อจากนั้นจึงทำการลงรหัส เพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐาน ผู้ช่วยวิจัยได้พิจารณาข้อมูลจากแบบสอบถามและคำนวณตามหลักเกณฑ์ที่สร้างขึ้น เพื่อให้สามารถแสดงค่าของตัวแปรที่ต้องการจะศึกษาได้ครบถ้วน คือ ระดับการสื่อสารทางการเมือง และ ระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งได้จำแนกเป็น ระดับสูง กลาง และต่ำ ช่องทางการสื่อสารทางการเมือง จำแนกเป็นการเปิดรับสื่อมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคล ส่วนลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยความสำนึกของตนเอง และการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชักจูงระดมพลัง

การจำแนกระดับการสื่อสารทางการเมืองนั้น พิจารณาจากความถี่ของการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองทางสื่อมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคลต่างๆ ซึ่งเป็นคำถามในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ตอนที่ 1 การเปิดรับสื่อมวลชน และตอนที่ 2 การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยให้คะแนนมากน้อยตามลำดับความถี่ในการรับข่าวสารทางการเมืองจากช่องทางต่างๆ ดังนี้

ทุกวันหรือเกือบทุกวัน	คะแนนเท่ากัน	3
บ่อยครั้ง	"	2
นานๆครั้ง	"	1
ไม่เคยเลย	"	0

แล้วจึงนำคะแนนมารวมกันก่อนที่จะจำแนกเป็นระดับการสื่อสารทางการเมืองของแต่ละบุคคล โดยแบ่งเกณฑ์คะแนนออกเป็น 3 ช่วง ตามการจำแนกระดับการสื่อสารทางการเมือง คือ

ระดับการสื่อสารทางการเมืองสูง	คะแนน	21 - 30
ระดับการสื่อสารทางการเมืองปานกลาง	"	11 - 20
ระดับการสื่อสารทางการเมืองต่ำ	"	1 - 10

ส่วนการจึกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ไขข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 3 ซึ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พิจารณาจากประสบการณ์ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน การติดต่อกับทางราชการ นักการเมือง การฟังการหาเสียง การช่วยเหลือในการหาเสียง และการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยพิจารณาว่าผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนเคยเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใดบ้าง และให้คะแนนแตกต่างกันไปสำหรับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละรูปแบบตามความต้องการแรงจูงใจและทรัพยากรในการเข้าร่วมที่แตกต่างกันด้วย เช่น การช่วยผู้สมัคร เข้าร่วมการเลือกตั้งหาเสียงมีคะแนนมากกว่าการเข้าร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น เมื่อรวมคะแนนที่แต่ละคนได้รับแล้วจึงนำมาจำแนกเป็นระดับ สูง ปานกลาง และ ต่ำ ตามเกณฑ์คะแนนซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง	คะแนน	17 - 24
ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง	"	9 - 16
ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ	"	1 - 8

ในด้านการจำแนกช่องทางของการสื่อสารทางการเมืองนั้น พิจารณาจากการรับรู้ข่าวของทางราชการที่เกี่ยวกับหมู่บ้านของเขาและชาวเศรษฐกิจการเมืองที่สำคัญๆทั่วไป ว่าได้รับทราบโดยผ่านช่องทางประเภทใด และเขามีความเชื่อถือต่อข่าวสารการเมืองที่ได้รับจากช่องทางใดมากที่สุด ก็จะจัดเป็นบุคคลที่ใช้การเปิดรับสื่อมวลชน หรือ ใช้ช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคลในการสื่อสารทางการเมืองตามแต่ละกรณี

ส่วนการจำแนกลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเอง และ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการชักจูงระดมพลัง นั้น พิจารณาจากเหตุผลหรือแรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบต่างๆทุกรูปแบบ ว่า บุคคลนั้นเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความแรงจูงใจประเภทใด ด้วยความสำนึกใน บทบาท หน้าที่ เห็นประโยชน์และความสำคัญของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า หรือเป็นเพราะถูกผู้อื่นชักจูงระดมพลังโดยวิธีการต่างๆให้เข้ามีส่วนร่วม ก็จัดเป็นผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะนั้นๆ

หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จ SPSS (Statistical Package for Social Sciences) โดยพิจารณาแจกแจงเป็นความถี่ แสดงจำนวนร้อยละ ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ด้วยการทดสอบ โค-สแควร์ และพิจารณาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เฉพาะส่วน (partial correlation coefficients)

6. การเสนอรายงานการวิจัย

ในการรายงานผลการวิจัยนี้ จะได้นำเสนอเป็น 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ เป็นการชี้แจงสภาพปัญหาที่จะทำการศึกษา วัตถุประสงค์ของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ สมมติฐานในการวิจัย ตลอดจนระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้

บทที่ 2 จะกล่าวถึงแนวความคิดสำคัญ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการศึกษาวิจัย และทบทวนเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 บทที่ 4 และ บทที่ 5 เป็นการเสนอผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การสื่อสารทางการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง ตลอดจนพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ ที่ใช้เป็นตัวแปรทดสอบ คือ เพศ อายุ ระดับการรู้หนังสือ และ ฐานะทางเศรษฐกิจ

บทที่ 6 เป็นบทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ตลอดจนเสนอข้อเสนอแนะบางประการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย